

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 23ης Νοεμβρίου 2000 *

Στην υπόθεση C-135/99,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Bundessozialgericht (Γερμανία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Ursula Elsen

και

Bundesversicherungsanstalt für Angestellte,

η έκδοση προδικαστικής απόφασης ως προς την ερμηνεία του άρθρου 51 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 42 ΕΚ) και του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6), όπως είχε τροποποιηθεί κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών ιδίως με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2195/91 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 1991 (ΕΕ 1991, L 206, σ. 2),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. La Pergola, πρόεδρο τμήματος, M. Wathelet (εισηγητή) και D. A. O. Edward, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. Saggio

γραμματέας: R. Grass

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους W.-D. Plessing, Ministerialrat στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικών, και C.-D. Quassowski, Regierungsdirektor στο ίδιο υπουργείο,
- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. López-Monis Gallego, abogado del Estado,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον P. Hillenkamp, νομικό σύμβουλο, επικουρούμενο από τον δικηγόρο Αμβούργου R. Karpenstein,

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 13ης Απριλίου 2000,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 24ης Φεβρουαρίου 1999, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 19 Απριλίου 1999, το Bundessozialgericht υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 51 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 42 ΕΚ) και του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6, στο εξής: κανονισμός 1408/71), όπως είχε τροποποιηθεί κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών ιδίως με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2195/91 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 1991 (ΕΕ 1991, L 206, σ. 2).

2 Το ερώτημα αυτό ανέκλυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Elsen και του Bundesversicherungsanstalt für Angestellte (ομοσπονδιακός φορέας ασφάλισης υπαλλήλων, στο εξής: Bundesversicherungsanstalt), αναφορικά με την άρνηση του δεύτερου να εξομοιώσει, προς τον σκοπό χορηγίσεως παροχής γήρατος, την περίοδο κατά την οποία η ενδιαφερόμενη ασχολήθηκε με την ανατροφή του τέκνου της στη Γαλλία με την περίοδο ανατροφής τέκνων (Kindererziehungszeit), κατά την έννοια της γερμανικής κοινωνικής νομοθεσίας.

Η εθνική νομοθεσία

- 3 Κατά το άρθρο 56, παράγραφος 1, του βιβλίου VI του Sozialgesetzbuch (κοινωνικού κώδικα) της 18ης Δεκεμβρίου 1989 (στο εξής: SGB VI), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης:

«Θεωρούνται ως καταβληθείσες οι υποχρεωτικές εισφορές της εκ του νόμου προβλεπόμενης ασφαλίσεως γήρατος για τις περιόδους ανατροφής τέκνου που αντιστοιχούν στα τρία πρώτα έτη του βίου του. Αναγνωρίζεται περίοδος ανατροφής τέκνου υπέρ ενός των γονέων εφόσον (...)

1. η περίοδος ανατροφής καταλογίζεται στον εν λόγω γονέα,
 2. η ανατροφή πραγματοποιήθηκε στο έδαφος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας ή μπορεί να εξομοιωθεί προς μια τέτοια ανατροφή και
 3. δεν αποκλείεται η αναγνώριση υπέρ του εν λόγω γονέα.»
- 4 Για τα γεννηθέντα προ της 1ης Ιανουαρίου 1992 τέκνα, το άρθρο 249 του SGB VI περιορίζει τις περιόδους εισφοράς για ανατροφή τέκνου από τρία έτη σε δώδεκα μήνες.

5 Όσον αφορά τις περιόδους ανατροφής που συμπληρώθηκαν στην αλλοδαπή, το άρθρο 56, παράγραφος 3, δεύτερη φράση, ορίζει ειδικότερα ότι:

«Υπάρχει εξομίωση με ανατροφή τέκνου εντός της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, όταν ο αναλαβών την ανατροφή γονέας έχει τη συνήθη κατοικία του, μαζί με το τέκνο, στην αλλοδαπή και κατά τη διάρκεια της ανατροφής, είτε ευθύς πριν τη γέννηση του τέκνου, έχει συμπληρώσει περιόδους ασφαλίσεως στην αλλοδαπή, λόγω εργασίας του εκεί ως μισθωτού ή ως αυτοτελώς απασχολούμενου.»

6 Εξάλλου, κατά το άρθρο 57 του SGB VI:

«Η περίοδος ανατροφής του τέκνου μέχρι της συμπληρώσεως του δέκατου έτους της ηλικίας του λαμβάνεται υπόψη ως περίοδος ανατροφής τέκνου, για έναν εκ των γονέων, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις αναγνωρίσεως περιόδου ανατροφής τέκνου κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής.»

7 Επίσης, κατά το άρθρο 6 του Mutterschutzgesetz (νόμος για την προστασία της μητρότητας), όπως αυτός τροποποιημένος δημοσιεύθηκε στις 17 Ιανουαρίου 1997, *BGBI I*, σ. 22, στο εξής: *MuSchG*):

«Οι επίτοκες γυναίκες δεν μπορούν να απασχοληθούν κατά τις οκτώ εβδομάδες που ακολουθούν τον τοκετό».

8 Εντούτοις, δυνάμει του άρθρου 1 του *MuSchG*, το άρθρο 6 δεν εφαρμόζεται παρά μόνον επί όσων ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα.

9 Τέλος, δυνάμει του άρθρου 15 του Bundeserziehungsgeldgesetz (νόμου περί χορηγίσεως επιδόματος και αδείας ανατροφής, στο εξής: BErzGG), οι μισθωτοί δικαιούνται γονικής αδείας «μέχρι συμπληρώσεως του τρίτου έτους της ηλικίας τέκνου γεννηθέντος μετά την 31η Δεκεμβρίου 1991,

1. εφόσον συγκατοικούν με τέκνο του οποίου έχουν τη συντήρηση (...) και

2. φροντίζουν το τέκνο και το ανατρέφουν οι ίδιοι (...)».

Το κοινοτικό δίκαιο

10 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 θέτει την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως:

«Τα πρόσωπα που κατοικούν στο έδαφος ενός από τα κράτη μέλη, και για τα οποία ισχύουν οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού, υπόκεινται στις υποχρεώσεις και απολαύουν των δικαιωμάτων που απορρέουν από την νομοθεσία κάθε κράτους μέλους υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του, υπό την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων του παρόντος κανονισμού.»

11 Κατά το άρθρο 10, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του ιδίου κανονισμού:

«Εκτός αν ο παρών κανονισμός προβλέπει άλλως, οι εις χρήμα παροχές αναπηρίας, γήρατος ή επιζώντων, οι συντάξεις εργατικών ατυχημάτων ή επαγγελματικής ασθένειας και τα επιδόματα θανάτου που αποκτώνται δυνάμει της νομοθεσίας ενός ή περισσότερων κρατών μελών δεν δύνανται να υποστούν καμία μείωση, τροποποίηση, αναστολή, κατάργηση, κατάσχεση επειδή ο δικαιούχος κατοικεί στο έδαφος κράτους μέλους άλλου από εκείνο, όπου ευρίσκεται ο φορέας οφειλέτης.»

12 Το σημείο 19 του παραρτήματος VI, στοιχείο Γ, του κανονισμού 1408/71, όπως προστέθηκε με τον κανονισμό 2195/91, το οποίο προβλέπει τις λεπτομέρειες εφαρμογής των νομοθεσιών ορισμένων κρατών μελών, προβλέπει για τη Γερμανία:

«Η περίοδος ασφάλισης για ανατροφή παιδιών σύμφωνα με τη γερμανική νομοθεσία ισχύει ακόμη και για την περίοδο κατά την οποία ο υπόψη μισθωτός εργαζόμενος ανέτρεφε το παιδί του σε άλλο κράτος μέλος, εφόσον ο μισθωτός εργαζόμενος αυτός δεν μπορεί να ασκήσει την εργασία δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, του Mutterschutzgesetz ή εφόσον έλαβε γονική άδεια σύμφωνα με το άρθρο 15 του Bundeserziehungsgeldgesetz και δεν άσκησε δευτερεύουσας σημασίας εργασία (geringfügig) κατά την έννοια του άρθρου 8 του κοινωνικού κώδικα (SGB IV).»

13 Δυνάμει του άρθρου 1, σημείο 12, στοιχείο β', σημείο ν, του κανονισμού 2195/91, το σημείο 19 τέθηκε σε ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 1986.

Η διαφορά της κύριας δίκης

- 14 Η U. Elsen, γερμανικής ιθαγένειας, μετέφερε την κατοικία της τον Μάιο του 1981 από τη Γερμανία στη Γαλλία όπου ζει έκτοτε με τον σύζυγό της και τον γιο τους, ο οποίος γεννήθηκε τον Αύγουστο του 1984.
- 15 Μέχρι τον Μάρτιο του 1985 άσκησε στη Γερμανία επαγγελματική δραστηριότητα υποκείμενη σε υποχρεωτική ασφάλιση, μετά δε τη μεταφορά της κατοικίας της στη Γαλλία υπήχθη στο καθεστώς των μεθοριακών εργαζομένων. Η επαγγελματική δραστηριότητα της U. Elsen διακόπηκε μεταξύ Ιουλίου 1984 και Φεβρουαρίου 1985, λόγω άδειας μητρότητας σχετιζόμενης με τη γέννηση του τέκνου της. Από τον Μάρτιο του 1985 η U. Elsen δεν άσκησε πλέον καμία επαγγελματική δραστηριότητα υποκείμενη σε υποχρεωτική ασφάλιση ούτε στη Γερμανία ούτε στη Γαλλία.
- 16 Τον Σεπτέμβριο του 1994 η U. Elsen υπέβαλε στο Bundesversicherungsanstalt αίτηση με την οποία ζητούσε να ληφθούν υπόψη, ως περίοδοι ασφαλίσεως για τη χορήγηση συντάξεως γήρατος, οι περίοδοι ανατροφής του γιου της, δυνάμει των συνδυασμένων διατάξεων των άρθρων 56, παράγραφος 1, και 249, του SGB VI (περίοδος 12 μηνών), καθώς και του άρθρου 57 του SGB VI (περίοδος δέκα ετών), δηλαδή των πρώτων δέκα ετών της ηλικίας του τέκνου της.
- 17 Με απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 1995 το Bundesversicherungsanstalt απέρριψε την αίτηση αυτή, επιβεβαίωσε δε την απορριπτική του απόφαση με απόφαση επί διοικητικής ενστάσεως, της 21ης Αυγούστου 1996, με το αιτιολογικό ότι η ανατροφή του τέκνου έγινε στην αλλοδαπή, χωρίς να συντρέχουν οι προϋποθέσεις εξομοιώσεώς της με ανατροφή στην ημεδαπή, που τίθενται με το άρθρο 56, παράγραφος 3.
- 18 Η προσφυγή την οποία άσκησε η U. Elsen κατά της οριστικής απορριπτικής αποφάσεως απορρίφθηκε με απόφαση της 11ης Αυγούστου 1997 του Sozialgericht Berlin (Γερμανία). Κατόπιν αυτού άσκησε αναίρεση ενώπιον του Bundessozialgericht.

Το προδικαστικό ερώτημα

19 Το αιτούν δικαστήριο διαπίστωσε ότι η U. Elsen δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι περίοδοι που αφιέρωσε στην ανατροφή του γιού της. Πράγματι, η ανατροφή αυτή δεν μπορούσε να εξομοιωθεί με ανατροφή εντός του εθνικού εδάφους, εφόσον ο γονέας δεν μπορούσε να δικαιολογήσει περιόδους υποχρεωτικής εισφοράς, υπό τη γερμανική νομοθεσία, οι οποίες συμπληρώθηκαν είτε κατά τη διάρκεια της ανατροφής είτε ευθύς μετά τη γέννηση του τέκνου, λόγω μισθωτής ή μη μισθωτής δραστηριότητας ασκούμενης στην αλλοδαπή, όπως προβλέπει το άρθρο 56, παράγραφος 3, δεύτερη φράση, του SGB VI. Αναγνωρίζοντας ότι το σύστημα αυτό είχε έναν εδαφικό χαρακτήρα, το αιτούν δικαστήριο διαπίστωσε εξάλλου ότι η ενδιαφερόμενη δεν πληρούσε επίσης τις προϋποθέσεις λήψεως υπόψη των περιόδων που αφιέρωσε στην ανατροφή του τέκνου της, υπό τη γαλλική νομοθεσία, κατά την οποία απαιτείται η προηγούμενη απασχόληση εντός του εθνικού εδάφους.

20 Όσον αφορά το σημείο 19 του παραρτήματος VI, στοιχείο Γ, του κανονισμού 1408/71, όπως αυτό προστέθηκε με τον κανονισμό 2195/91, το αιτούν δικαστήριο υπογράμμισε ότι η διάταξη αυτή δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση της προσφεύγουσας της κύριας δίκης. Αφενός, η διάταξη αυτή τέθηκε σε ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 1986· η επίμαχη όμως εν προκειμένω περίοδος ανατροφής είναι προγενέστερη αυτής της ημερομηνίας. Αφετέρου, ακόμα και αν δεν ληφθεί υπόψη το στοιχείο αυτό, το άρθρο 6 του MuSchG δεν έχει εφαρμογή, δυνάμει του άρθρου 1 αυτού, παρά μόνο επί των προσώπων τα οποία ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα, την οποία η προσφεύγουσα της κύριας δίκης άσκησε μόνο μέχρι τον Μάρτιο του 1985, δυνάμει δε του άρθρου 15 του BErzGG δυνατότητα λήψεως γονικής αδείας υπήρχε μόνο μετά την 1η Ιανουαρίου 1986, ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος του εν λόγω νόμου.

21 Έχοντας αμφιβολία ως προς το αν η άρνηση λήψεως υπόψη περιόδων που αφιερώθηκαν στην ανατροφή τέκνου, με το αιτιολογικό ότι η ενδιαφερόμενη μετέφερε την κατοικία της σε άλλο κράτος μέλος, συμβιβάζεται με το κοινοτικό δίκαιο, το

Bundessozialgericht αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Επιβάλλει το ευρωπαϊκό δίκαιο τον συνυπολογισμό του χρόνου ανατροφής τέκνου (Kindererziehungszeit) κατά τη γερμανική νομοθεσία που ίσχυε πριν από την 1η Ιανουαρίου 1986, όταν η ανατροφή του τέκνου έχει γίνει σε άλλο κράτος μέλος (στην προκειμένη περίπτωση στη Γαλλία), όμως ο ασχοληθείς με την ανατροφή του γονέας μέχρι την έναρξη της περιόδου προστασίας της μητρότητας, αλλά και μετά τη λήξη της γονικής άδειας, εργάστηκε στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ως μεθοριακός εργαζόμενος υποκείμενος στην υποχρέωση καταβολής ασφαλιστικών εισφορών;»

- 22 Το εθνικό δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσία, αν το κοινοτικό δίκαιο υποχρεώνει τον αρμόδιο φορέα κράτους μέλους να λαμβάνει υπόψη, προς τον σκοπό χορηγήσεως συντάξεως γήρατος, τις περιόδους ανατροφής τέκνου οι οποίες συμπληρώθηκαν σε άλλο κράτος μέλος, ως εάν οι περίοδοι αυτές είχαν συμπληρωθεί εντός του εθνικού εδάφους, από πρόσωπο το οποίο, κατά τον χρόνο γεννήσεως του τέκνου, είχε την ιδιότητα του μεθοριακού εργαζομένου που απασχολείται στο έδαφος του πρώτου κράτους μέλους και έχει την κατοικία του στο έδαφος του δευτέρου κράτους μέλους.
- 23 Πριν δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό επιβάλλεται να εξετασθεί αν, δυνάμει του κανονισμού 1408/71, η γερμανική νομοθεσία εφαρμόζεται πράγματι επί της καταστάσεως ενός εργαζομένου ο οποίος διέκοψε κάθε επαγγελματική δραστηριότητα στη Γερμανία και κατοικεί στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, τούτο δε όσον αφορά τη λήψη υπόψη των περιόδων ανατροφής τέκνου το οποίο γεννήθηκε κατά τον χρόνο που ο γονέας εργαζόταν ακόμα στη Γερμανία υπό την ιδιότητα του μεθοριακού εργαζομένου.
- 24 Κατά την άποψη της Επιτροπής, κατά τη διάρκεια των περιόδων για τις οποίες πρόκειται στην κύρια δίκη, ευθύς μετά τη γέννηση του τέκνου, η U. Elsen υπέκειτο στη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως της Γαλλικής Δημοκρατίας, όπου είχε την κατοικία της, διότι, κατά τη διάρκεια αυτών των περιόδων, δεν εργαζόταν στη

Γερμανία και δεν υπήρχε ένας αρκούντως στενός σύνδεσμος με το γερμανικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, που να δικαιολογεί, για λόγους ίσης μεταχειρίσεως, εξαίρεση από την αρχή της εδαφικότητας που αποτελεί χαρακτηριστικό αυτού του συστήματος.

- 25 Από την άποψη αυτή, επιβάλλεται να τονισθεί ότι, δυνάμει του άρθρου 13, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', του κανονισμού 1408/71, το πρόσωπο το οποίο ασκεί μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος κράτους μέλους υπόκειται στη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφάλισης του εν λόγω κράτους μέλους, έστω και αν έχει την κατοικία του στο έδαφος άλλου κράτους μέλους.
- 26 Βεβαίως, στην προκειμένη περίπτωση, καίτοι η προσφεύγουσα της κύριας δίκης άσκησε στη Γερμανία επαγγελματική δραστηριότητα μέχρι τον Μάρτιο του 1985, έχουσα την κατοικία της μαζί με την οικογένειά της στη Γαλλία, εντούτοις, μετά την ημερομηνία αυτή, διέκοψε οποιαδήποτε επαγγελματική δραστηριότητα. Πάντως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, προκειμένου περί λήψεως υπόψη, στο πλαίσιο ασφάλισης γήρατος, περιόδων ανατροφής τέκνου, χωρίς να μεσολαβήσουν διακοπές από της γεννήσεως του τέκνου, η ενδιαφερόμενη εργάστηκε αποκλειστικώς στη Γερμανία, υποκείμενη, ως μεθοριακή εργαζόμενη, στη γερμανική νομοθεσία κατά τον χρόνο γεννήσεως του τέκνου. Το στοιχείο αυτό επιτρέπει τη δημιουργία στενού συνδέσμου μεταξύ των επιμέχων περιόδων ανατροφής και των περιόδων ασφάλισης που συμπληρώθηκαν στη Γερμανία λόγω της ασκήσεως επαγγελματικής δραστηριότητας εντός του κράτους αυτού. Πράγματι, λόγω ακριβώς της συμπληρώσεως αυτών των περιόδων ασφάλισης ζήτησε η U. Elsen από τον γερμανικό φορέα να ληφθούν υπόψη οι περίοδοι που ακολούθησαν και αφιερώθηκαν στην ανατροφή του τέκνου της.
- 27 Συνεπώς, πρέπει να ληφθεί υπόψη, πράγμα το οποίο, εξάλλου, δεν αμφισβήτησε η Γερμανική Κυβέρνηση, ότι η γερμανική νομοθεσία εφαρμόζεται επί της καταστάσεως της προσφεύγουσας της κύριας δίκης.
- 28 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, όσον αφορά την αναγνώριση των περιόδων αυτών ανατροφής στο πλαίσιο της ασφάλισης γήρατος, η U. Elsen δεν μπορεί να θεωρηθεί, δυνάμει του άρθρου 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού 1408/71,

ως έχουσα διακρίνει κάθε επαγγελματική δραστηριότητα και ως υποκείμενη, εκ του λόγου αυτού, στη νομοθεσία του κράτους της κατοικίας της. Πράγματι, η διάταξη αυτή δεν προβλέπει ακριβώς την υπαγωγή στη νομοθεσία του κράτους της κατοικίας παρά μόνο στην περίπτωση κατά την οποία «η νομοθεσία κράτους μέλους παύει να έχει εφαρμογή, χωρίς η νομοθεσία άλλου κράτους μέλους να καταστεί εφαρμοστέα και αυτό σύμφωνα με έναν από τους κανόνες που αναφέρονται στα προηγούμενα στοιχεία». Σε ό,τι αφορά, όμως, την αναγνώριση περιόδων ανατροφής τέκνου το οποίο γεννήθηκε κατά τον χρόνο που ο γονέας, όπως εν προκειμένω, ασκούσε επαγγελματική δραστηριότητα εντός κράτους μέλους και υπέκειτο, ως εκ τούτου, στη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφάλισης του εν λόγω κράτους, η νομοθεσία αυτή παραμένει εφαρμοστέα, δυνάμει του άρθρου 13, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71.

- 29 Εφόσον, λοιπόν, διαπιστώθηκε η εφαρμογή της γερμανικής νομοθεσίας σε μια περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης, επιβάλλεται στη συνέχεια να εξετασθεί αν συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο διατάξεις της νομοθεσίας κράτους μέλους, όπως αυτές που περιέχονται στο άρθρο 56, παράγραφοι 1 και 3, του SGB VI, κατά τις οποίες η αναγνώριση περιόδων ανατροφής τέκνου εξαρτάται από το αν η ανατροφή έγινε εντός του εθνικού εδάφους ή, στην περίπτωση που αυτή έγινε στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, από την προϋπόθεση ότι ο γονέας ο οποίος απασχολήθηκε με την ανατροφή είχε ασκήσει επαγγελματική δραστηριότητα στο έδαφος του άλλου αυτού κράτους υποκείμενη σε υποχρεωτική εισφορά κατά το ασφαλιστικό σύστημα του πρώτου κράτους.
- 30 Κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση και την Επιτροπή, είναι σύμφωνο με το κοινοτικό δίκαιο να επιβάλλει η γερμανική νομοθεσία, προκειμένου να χωρήσει αναγνώριση περιόδων ανατροφής, την υποχρέωση διατηρήσεως ενός συνδέσμου με το εθνικό ασφαλιστικό σύστημα, όπως η πραγματική προσφυγή σε άδεια μητρότητας ή η γονική άδεια που προβλέπουν αντιστοίχως ο MuSchG και ο BErzGG. Στην προκειμένη περίπτωση η προσφεύγουσα της κύριας δίκης δεν διέθετε έναν τέτοιο σύνδεσμο.
- 31 Η Επιτροπή δέχεται ότι απορρέουν ανεπιθύμητες συνέπειες από το γεγονός ότι η γαλλική νομοθεσία δεν προβλέπει τη λήψη υπόψη περιόδων ανατροφής τέκνου υπό μορφή ανάλογη εκείνης των διατάξεων της γερμανικής νομοθεσίας. Εντούτοις, στον κοινοτικό μόνο νομοθέτη εναπόκειται η λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση αυτών των συνεπειών.

- 32 Αντιθέτως, η Ισπανική Κυβέρνηση φρονεί ότι η αρχή της εδαφικότητας, επί της οποίας στηρίζεται η γερμανική νομοθεσία περί της οποίας πρόκειται στην κύρια δίκη, αντιβαίνει προς τον σκοπό της κοινοτικής νομοθεσίας περί κοινωνικής ασφάλισης. Επικαλείται την καθιερωθείσα από τη νομολογία του Δικαστηρίου αρχή της εξομοίωσης των πραγματικών δεδομένων, η οποία αποβλέπει κυρίως στο να αντιμετωπίζονται καταστάσεις δημιουργηθείσες σε κράτος μέλος κατά τρόπο όμοιο ως εάν είχαν δημιουργηθεί σε άλλο κράτος μέλος, ώστε να μην αποθαρρύνεται ο κοινοτικός εργαζόμενος να ασκήσει το δικαίωμά του για ελεύθερη κυκλοφορία, πράγμα το οποίο θα αποτελούσε κώλυμα στην άσκηση αυτής της ελευθερίας (βλ., σχετικώς, αποφάσεις της 28ης Ιουνίου 1978, 1/78, Kenny, Συλλογή τόμος 1978, σ. 461, και της 25ης Ιουνίου 1997, C-131/96, Mora Romero, Συλλογή 1997, σ. I-3659). Η αρχή αυτή θα επέβαλλε στις γερμανικές αρχές την υποχρέωση να λάβουν υπόψη, στο πλαίσιο εφαρμογής του συστήματος ασφάλισης γήρατος, τις περιόδους ανατροφής που συμπληρώθηκαν σε άλλο κράτος μέλος ως εάν αυτές είχαν συμπληρωθεί στη Γερμανία.
- 33 Χωρίς να απαιτείται σχετικώς να εξετασθεί η έκταση, η δυνατότητα εφαρμογής και, ενδεχομένως, το κύρος του σημείου 19 του παραρτήματος VI, στοιχείο Γ, του κανονισμού 1408/71, όπως αυτό προστέθηκε με τον κανονισμό 2195/91, αρκεί να υπογραμμισθεί ότι, καίτοι τα κράτη μέλη διατηρούν την αρμοδιότητά τους να ρυθμίζουν τα συστήματά τους κοινωνικής ασφάλισης, εντούτοις οφείλουν, στο πλαίσιο ασκήσεως αυτής της αρμοδιότητας, να τηρούν το κοινοτικό δίκαιο, ειδικότερα δε, τις διατάξεις της Συνθήκης περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 28ης Απριλίου 1998, C-120/95, Decker, Συλλογή 1998, σ. I-1831, σκέψη 23, και C-158/96, Kohll, Συλλογή 1998, σ. I-1931, σκέψη 19) ή ακόμα την παρεχόμενη σε όλους τους πολίτες της Ενώσεως ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών.
- 34 Διατάξεις, όμως, όπως αυτές για τις οποίες πρόκειται στην κύρια δίκη, αποθαρρύνουν τους κοινοτικούς υπηκόους από την άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στα κράτη μέλη, το οποίο διασφαλίζει το άρθρο 8 Α της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 18 ΕΚ). Πράγματι, μεταφέροντας την κατοικία του σε άλλο κράτος μέλος, ενώ εξακολουθεί να εργάζεται στη Γερμανία, ο κοινοτικός υπήκοος χάνει αυτομάτως (υπό τη νομοθεσία αυτού του κράτους) το ευεργέτημα της αναγνώρισεως περιόδων ανατροφής που συμπληρώθηκαν στο κράτος της κατοικίας.

- 35 Πρέπει να προστεθεί ότι ο ίδιος ο κανονισμός 1408/71, ο οποίος εκδόθηκε κυρίως βάσει του άρθρου 51 της Συνθήκης, περιλαμβάνει πολλές διατάξεις που αποσκοπούν στη διασφάλιση του ευεργετήματος παροχών κοινωνικής ασφάλισης, οι οποίες βαρύνουν το αρμόδιο κράτος, ακόμα και όταν ο ασφαλισμένος, ο οποίος εργάστηκε αποκλειστικά στο κράτος καταγωγής του, κατοικεί ή μετέφερε την κατοικία του σε άλλο κράτος μέλος. Οι διατάξεις αυτές συμβάλλουν ασφαλώς στη διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, δυνάμει του άρθρου 48 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 39 ΕΚ), αλλά επίσης των πολιτών της Ενώσεως, εντός της Κοινότητας, δυνάμει του άρθρου 8 Α της Συνθήκης.
- 36 Ενόψει των ανωτέρω, στο υποβληθέν ερώτημα επιβάλλεται να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 8 Α, 48 και 51 της Συνθήκης, επιβάλλουν την υποχρέωση στον αρμόδιο φορέα κράτους μέλους να λαμβάνει υπόψη, προς τον σκοπό χορηγήσεως συντάξεως γήρατος, τις περιόδους ανατροφής τέκνου που συμπληρώθηκαν σε άλλο κράτος μέλος, ως εάν οι περίοδοι αυτές είχαν συμπληρωθεί εντός του εθνικού εδάφους, από πρόσωπο το οποίο, κατά τον χρόνο γεννήσεως του τέκνου, είχε την ιδιότητα μεθοριακού εργαζομένου που απασχολείται στο έδαφος του πρώτου κράτους μέλους και κατοικεί στο έδαφος του δεύτερου κράτους μέλους.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 37 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γερμανική και η Ισπανική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με διάταξη της 24ης Φεβρουαρίου 1999 το Bundessozialgericht, αποφαίνεται:

Τα άρθρα 8 Α, 48 και 51 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρα 18 ΕΚ, 39 ΕΚ και 42 ΕΚ), επιβάλλουν την υποχρέωση στον αρμόδιο φορέα κράτους μέλους να λαμβάνει υπόψη, προς τον σκοπό χορηγήσεως συντάξεως γήρατος, τις περιόδους ανατροφής τέκνου που συμπληρώθηκαν σε άλλο κράτος μέλος, ως εάν οι περίοδοι αυτές είχαν συμπληρωθεί εντός του εθνικού εδάφους, από πρόσωπο το οποίο, κατά τον χρόνο γεννήσεως του τέκνου, είχε την ιδιότητα μεθοριακού εργαζομένου που απασχολείται στο έδαφος του πρώτου κράτους μέλους και κατοικεί στο έδαφος του δεύτερου κράτους μέλους.

La Pergola

Wathelet

Edward

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 23 Νοεμβρίου 2000.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

R. Grass

A. La Pergola